

Prawo

2019-05-29

Nowa Ordynacja podatkowa i Ustawa o Rzeczniku Praw Podatnika

28 maja br. Rada Ministrów przyjęła trzy projekty: nowej ordynacji podatkowej, ustawy ją wprowadzającej, a także ustawy o Rzeczniku Praw Podatnika.

Nowa Ordynacja podatkowa przewiduje większą ochronę praw podatnika w jego kontaktach z administracją podatkową oraz zwiększenie efektywności i skuteczności poboru podatków.

W projekcie wprowadzono oraz uporządkowano mechanizmy chroniące pozycję podatnika w jego relacjach z organami podatkowymi. Są to m.in.: zasady ogólne prawa podatkowego, formy załatwiania spraw podatkowych na zasadzie konsensusu (umowy podatkowe, mediacje, konsultacje skutków podatkowych transakcji), przepisy chroniące podatnika w przypadku zastosowania się do informacji organów podatkowych, zakaz orzekania na niekorzyść podatnika przy ponownym rozpatrywaniu sprawy w postępowaniu odwoławczym, prawo do skorygowania deklaracji przed zakończeniem postępowania podatkowego, możliwość rezygnacji z odwołania od decyzji na rzecz skargi do sądu, czy dłuższe terminy do wniesienia odwołania i zażalenia.

Zwiększeniu efektywności i skuteczności poboru podatków służyć będą przepisy dotyczące m.in.: wprowadzenia efektywnego modelu postępowania podatkowego, nowego postępowania uproszczonego, wprowadzenia zasady ugodowego załatwiania spraw, upowszechnienia stosowania komunikacji elektronicznej czy uporządkowania zasad stosowania i miarkowania kar porządkowych.

Najważniejsze rozwiązania:

Zasady ogólne prawa podatkowego

W projekcie uporządkowano oraz uzupełniono kierunkowe dyrektywy postępowania w rozstrzyganiu spraw podatkowych, w tym niektóre obecne jedynie w orzecznictwie i doktrynie (np. zasada ugodowego załatwiania spraw). Jest to realizacja wielokrotnie zgłaszanego postulatu dotyczącego porządkowania ogólnego prawa podatkowego. Rozwiązanie to wzmocni ochronę praw podatnika, w szczególności w połączeniu z powołaniem Rzecznika Praw Podatnika stojącego na ich straży.

Współdziałanie

Zaproponowano tzw. program współdziałania, którego istotą będzie współpraca podatnika z organem podatkowym na rzecz prawidłowego wypełniania obowiązków podatkowych. Współdziałanie oparte będzie na transparentności działań podatnika, który będzie informował organ podatkowy o wszelkich istotnych kwestiach, mogących mieć wpływ na wysokość płaconych przez niego podatków. Efektem takiej współpracy, po stronie administracji podatkowej, będzie wiedza o działaniach podatnika mających wpływ na wysokość opodatkowania, a po stronie podatnika – pewność poprawności jego rozliczeń podatkowych.

Nadpłata i zwrot podatku

Administracja podatkowa będzie zwracała podatnikowi nadpłatę bez wydawania decyzji, chyba że została ona określona w nieprawidłowej wysokości w deklaracji lub wniosku o stwierdzenie nadpłaty. Rozwiązanie to jest realizacją postulatu zwrotu nadpłaty w możliwie uproszczonej procedurze. Nowy przepis przyspieszy także rozpatrywanie spraw.

Ulgi w spłacie

Wprowadzono możliwość umorzenia podatku przed upływem terminu jego płatności, a po jego konkretyzacji w deklaracji podatkowej lub decyzji. Określono niezbędne elementy, jakie powinien zawierać wniosek o udzielenie ulgi w spłacie, co będzie praktyczną wskazówką do jego prawidłowego sporządzenia. W rezultacie powinno to przyspieszyć rozpatrywanie spraw.

Doręczenia

Dane wskazane w zgłoszeniu identyfikacyjnym i przechowywane w Centralnym Rejestrze Podatników Krajowej Ewidencji Podatników będą podstawą do ustalenia adresu miejsca zamieszkania oraz adresu siedziby do celów doręczania pism. Usprawni to doręczanie korespondencji i zminimalizuje spory na tym tle.

Wszczęcie postępowania

Nie będą wszczynane postępowania podatkowe, gdy koszty ich prowadzenia, w tym nakłady pracy oraz koszty doręczenia pism, przewyższają wymierzaną podatnikowi kwotę (częściowo fakultatywnym limitem będzie 50 zł). Rozwiązanie zwiększy efektywność administracji podatkowej, a jej działania przesuną się na najpoważniejsze – z punktu widzenia budżetu państwa – sprawy podatkowe.

Umowa podatkowa

Umożliwiono rozwiązywanie niektórych elementów sporów podatkowych w drodze konsensusu. Umowa podatkowa będzie mogła być zawarta w szczególności w przypadku trudnych do usunięcia wątpliwości co do stanu faktycznego w sprawie. Katalog obszarów możliwych uzgodnień jest otwarty. Umowy podatkowe

będą zawierane po przeprowadzeniu uzgodnień między podatnikiem a administracją podatkową i dokumentowane protokołem stwierdzającym m.in. zakres i treść dokonanych uzgodnień. Rozwiązanie pozwoli zakończyć część sporów i zapewni dobrowolne wykonanie zobowiązania podatkowego przez podatnika.

Mediacja

Jako mechanizm procesowy ułatwiający komunikację między administracją podatkową a podatnikiem, wprowadzono mediację podatkową – procedurę rozwiązywania sporów z udziałem pośrednika – mediatora. Strony będą dokonywać swobodnego, wspólnego wyboru mediatora z listy prowadzonej przez szefa Krajowej Administracji Skarbowej. Rolę mediatora będzie mógł pełnić Rzecznik Praw Podatnika.

Uproszczone postępowanie podatkowe

Stworzono model postępowania uproszczonego, który polega na braku postanowienia o wszczęciu, braku zawiadomienia o wyznaczeniu terminu do wypowiedzenia się w sprawie zebranego materiału dowodowego oraz niesporządzaniu uzasadnienia wydanej w tym trybie decyzji. Tryb uproszczony wymagać będzie zgody lub wniosku strony. Nowy model przyczyni się do szybszego rozstrzygnięcia spraw oraz zwiększy koncentrację administracji podatkowej na sprawach trudnych.

Odwołania

Ograniczono możliwość orzekania na niekorzyść strony w postępowaniu odwoławczym. Wydłużono z 14 do 30 dni termin na złożenie odwołania, a zażalenia – z 7 do 14 dni.

Załatwianie spraw

Podatnik będzie mógł wnieść ponaglenie na przewlekłość, tzw. ex post, tj. w celu ustalenia istnienia przewlekłości według stanu z daty jego wniesienia. Dla podatnika może być to ważne przy ewentualnych roszczeniach odszkodowawczych. Administracja podatkowa będzie zobowiązana do załatwienia sprawy w wyznaczonym terminie. Tylko w sytuacji, gdy wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne lub nowe dowody, wymagające odpowiednio dłuższego postępowania (nieznane w momencie wyznaczania terminu) – organ wyższego stopnia będzie mógł wyznaczyć termin odpowiednio dłuższy. Skrócono do 14 dni termin rozpatrzenia ponaglenia. Rozwiązanie wzmocni zaufanie do administracji podatkowej.

Interpretacje i informacje dotyczące przepisów prawa podatkowego

Wprowadzono możliwość występowania przez organ uprawniony do wydawania interpretacji z pytaniem prawnym do Naczelnego Sądu Administracyjnego. W efekcie zmniejszy się liczba skarg kierowanych do sądów administracyjnych.

Konsultacja skutków podatkowych transakcji

Wprowadzono procedurę konsultacyjną, w której wnioskodawca oraz organ podatkowy będą mogli w konsultacji dokonać uzgodnień dotyczących przeszłych rozliczeń podatkowych transakcji przed zaistnieniem ewentualnego sporu. W postępowaniu konsultacyjnym będą wydawane cząstkowe decyzje podatkowe, które będą wiążące dla administracji podatkowej i podatnika oraz mają podlegać zaskarżeniu. W przyszłym postępowaniu podatkowym organ podatkowy nie będzie mógł zająć innego stanowiska niż wyrażone w decyzji. Korzystanie z tej procedury będzie odpłatne. Rozwiązanie wyposaży podatników w cenny instrument uzyskiwania

pewności prawa w sprawach złożonych i istotnych dla ich działalności. Nastąpi także ograniczenie liczby sporów.

Wprowadzaniu nowej Ordynacji podatkowej towarzyszyć będzie powołanie Centrum Kompetencyjnego Podatków Lokalnych. Będzie to jednostka wspierająca gminy i miasta, prowadząca działalność informacyjno-edukacyjną oraz wykonująca – na prośbę gmin i miast – zastępstwo procesowe przed sądami administracyjnymi.

Rozwiązania zawarte w nowej Ordynacji podatkowej wejdą w życie 1 stycznia 2021 r. Projektowany akt zastąpi obowiązującą ustawę z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa.

Projekt ustawy o Rzeczniku Praw Podatnika

Projekt ustawy przewiduje powołanie Rzecznika Praw Podatnika, który ma gwarantować podatnikom ochronę ich praw. Jego funkcjonowanie ma przyczyniać się do zmiany oraz kształtowania nowych standardów funkcjonowania administracji skarbowej. W projekcie ustawy zawarto także Kartę Praw Podatnika, która stanowi przyjazny i dostępny przewodnik po prawie podatkowym dla każdego.

Rzecznik, jako wysokiej klasy specjalista w zakresie prawa podatkowego, będzie stał na straży praw podatników, w szczególności poszanowania zasady zaufania do władzy publicznej, bezstronności, równego oraz sprawiedliwego traktowania, respektowania słuszych interesów podatników oraz racjonalności działania organów podatkowych wobec nich.

Projekt ustawy określa katalog zadań i uprawnień rzecznika, w tym m.in. prawo do:

- przedstawiania organom, organizacjom lub instytucjom publicznym wniosków zmierzających do zapewnienia skutecznej ochrony praw podatnika, wzmocnienia spójności prawa podatkowego, usunięcia zbędnych procedur czy wymogów formalnych lub usprawnienia załatwiania spraw;
- analizowania sposobu załatwiania skarg i wniosków podatników przez organy podatkowe (na tej podstawie szef Krajowej Administracji Skarbowej będzie mógł przedstawić wnioski służące poprawie obsługi podatników);
- występowania do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej albo o wydanie lub zmianę aktów normatywnych dotyczących spraw podatkowych;
- uczestniczenia jako mediator w postępowaniu podatkowym i sędowo-administracyjnym;
- występowania do ministra finansów z wnioskiem o wydanie interpretacji ogólnej, m.in. w sprawach budzących poważne wątpliwości interpretacyjne;
- występowania do właściwego organu z wnioskiem o wydanie interpretacji indywidualnej w sprawie podatnika, który nie ma możliwości samodzielnego złożenia takiego wniosku lub sprawia mu to nadmierną trudność;
- prowadzenia działalności edukacyjnej i informacyjnej z obszaru prawa podatkowego, a zwłaszcza dotyczącej praw i obowiązków podatnika wynikających z przepisów prawa podatkowego.

Rzecznik będzie wykonywał swoje zadania przy pomocy Biura Rzecznika Praw Podatnika oraz nie więcej niż 16 zastępców i nie więcej niż 32 przedstawicieli terenowych.

Czynności będzie podejmował z urzędu lub na wniosek, m.in. podatników, organizacji przedsiębiorców lub samorządu zawodowego. Organy i instytucje, do których rzecznik się zwróci o pomoc będą zobowiązane do współpracy i udzielania mu nieodpłatnej pomocy. Będzie on również współpracował z Rzecznikiem Małych i Średnich Przedsiębiorców na zasadach określonych w ustawie.

Rzecznik będzie powoływany w otwartym i konkurencyjnym naborze spośród kandydatów spełniających wymagania określone w ustawie. Minister finansów będzie przedstawiał premierowi kandydata na Rzecznika wyłonionego w ramach naboru. Rzecznik będzie powoływany przez premiera na 6-letnią kadencję. Ta sama osoba będzie mogła być Rzecznikiem tylko jedną kadencję. Projekt ustawy zawiera zamknięty i wąski katalog przyczyn odwołania osoby pełniącej funkcję Rzecznika – taki zapis gwarantuje jego niezależność.

Aby zapewnić bezstronność i obiektywizm pełnienia swojej funkcji Rzecznik nie będzie mógł wykonywać innej pracy, ani innych zajęć zawodowych, w tym działalności gospodarczej, z wyjątkiem zajmowania stanowiska dydaktycznego, badawczego lub badawczo-dydaktycznego na uczelni. Rzecznik nie będzie mógł również należeć do partii politycznej i związku zawodowego oraz prowadzić działalności publicznej, której nie da się pogodzić z godnością urzędu.

Rzecznik będzie zobowiązany do przedstawiania premierowi corocznej informacji o swojej działalności i stanie przestrzegania praw podatnika. Jego obowiązkiem będzie także przygotowywanie rocznego raportu podsumowującego: analizę orzeczeń oraz interpretacji ogólnych i indywidualnych przepisów prawa podatkowego oraz analizę sposobu załatwiania skarg i wniosków przez organy podatkowe. Raport będzie publikowany na stronach BIP: Rzecznika Praw Podatnika i Ministerstwa Finansów.

Ustawa o Rzeczniku Praw Podatnika ma wejść w życie 1 stycznia 2020 r.

Źródło: KPRM

Źródło:

<http://paliwa.pl/strona-startowa/archiwum/nowa-ordynacja-podatkowa-i-ustawa-o-rzeczniku-rzeczniku-praw-podatnika>